

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1815_269-com-shoot-idm65.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

samling af kortere eller længere litterære tekster, der udkom til gavebrug omkring nytår.

ty., 'Pris, ære være Gud på den højeste trone / som skænker os sin egen søn! / det glæder engleskare / og synger os således nyt år' (overs. GV). Strofen stammer fra Martin Luthers salme fra 1535 "Vom Himmel hoch, da komm ich her".

forkert, misvisende.

om Gud vil.

her: fra.

historien.

interessere sig for.

personifikation af Danmark.

grønne strækninger (med skov eller græs).

alt imens, samtidig med.

tyndedes ud; blev tynd.

her: modgangstid; vintertid.

tyndt udhamret guld af ringe værdi.

her: kostbar guldplade; egl. møntenheden gylden.

fælles tegn.

vellyd.

guld (folkeviseudtryk).

her: modgangstid; vintertid.

fejl, mangler.

danernes lov, danskernes lov.

om end, skønt.

jf. ordsproget 'gammel kærlighed ruster ikke', Mau 1879, nr. 4.642, og Grundtvig 1845, nr. 841.

personifikation af Danmark.

fortryllet, forhekset.

rene; skinnende.

guld (folkeviseudtryk).

satte du din lid.

på forunderlig vis.

guld (folkeviseudtryk).

lyder.

spillet med guldterninger; en hentydning til de gyldne spillebrikker, der lå tilbage i græsset efter Ragnarok.

gudernes enge, her: Idavangen.

påbyder, befaler.

dvs. hal; kongsgård.

kvindelige slægtning.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

høj, hvor en person dræbes i kamp.

guld (folkeviseudtryk).

fyldte med klang eller lyd.

bord til bræt- og terningspil; kan også betyde spillebræt.

klare; skinnende.

personifikation af Danmark.

dvs. kæerte, lys.

afklares, oplyses.

fastgøre, sætte fast.

blomsten forglemmigej.

personifikation af Danmark.

stemme.

sang eller digt, der varsler død eller undergang; afskedssang.

fyldte med klang eller lyd.

tidsalder.

blev jeg i stand til at lytte eller forstå.

således.

da.

stemme; tale, sprog.

spille.

her: evnen til at digte; stemmen.

skal (gl. præsens 2. person singularis).

da.

billeder af.

således.

dvs. kæerte, lys.

endog.

endnu; endog.

dvs. kæerte, lys.

også.

lovprise.

fuglestemme.

den pind, slyngplanter kravler op ad.

uden frygt eller betænkelighed.

skal (gl. præsens 2. person singularis).

gentage.

Fædrene-Aaret udkom første gang den 31. maj 1815. Digtet blev trykt i anledning af Frederik 6.s hjemkomst fra Wienerkongressen den 1. juni. Det kommenterede førstetryk kan læses ved at klikke her.

---

munter historisk eller mytisk fortælling; underholdende fortælling.

opholdt sig, residerede.

mildt, venligt (folkeviseudtryk).

hvad end.

rigtige, faktiske.

aftenbøn.

aftensmåltid.

gæstehuset.

dvs. syntes.

gennem lukkede.

foran, ved.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 3.251, og Grundtvig 1845, nr. 1.455.

eftersom, da.

dvs. fast; tungt.

gennem lukkede.

dreng eller ung mand, der er tjener.

oppe i årene.

havde modtaget korsets tegn, ladet sig primsigne.

slog kors for sig.

tilføjede han.

spille.

omkring i lande.

påtvang Harald 1. Blåtand og Håkon Jarl den kristne tro.

svarede han godt og dygtigt på.

begivenhed.

navnet på to personer i *Totten om Helge Toressøn*.

navnet på to drikkehorn i *Totten om Helge Toressøn*.

dannelse.

adfærd, manéerer.

sjældne, enestående.

dvs. nittet.

kong Halfs krigere.

overvandt.

gave.

tæt.

store bygninger af sten.

kendte man ikke til dengang.

beskuet, betragtet.

bægeret.

rakte.

håndleddet.

lege, spøge.

tjeneren, mundskænken.

opvartede.

dvs. syntes.

velsagtens.

tjeneren, mundskænken.

præcist, nøjagtigt.

dvs. hvor lidt.

er bekendt med mere, ved besked om mere.

talte højrøstet.

bryder mig så lidt om.

endnu smukkere, endnu bedre.

overordentlige, fortræffelige.

vædde.

vægtenhed for metaller.

dvs. i lag med, i kast med.

spillede på.

lytte.

da.

den tidlige messe, der i den katolske kirke læses om morgenen på søn- og helligdage.

morgenbordet.

tjeneren, mundskænken.

velsagtens.

været berusede.

her: på spil.

gå i vasken, gå til grunde.

holder fast ved, kræver.

den er god med dig.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

vise.

som I befaler.

genstand, svøbt i et omslag.

gav, overrakte.

dvs. brækket.

erklærede for sandt, bekræftede.

behold (imperativ pluralis).

afstå fra (imperativ pluralis).

her: denne gang.

mod syd, sydpå.

nysgerrighed.

rundt omkring i.

opfostret.

krigere, helte.

ondskabsfuld.

klog, vis.

særlige.

indtruffet, hændt.

mild, venlig.

på lige fod med.

den slægtning af vølsunger.

Hunderacen mynde blev tidligere brugt som jagthund.

efterkommer af kriger eller helt.

ynglingerne.

her: konge; af norrønt *gramr* (da. den gramme eller vrede); poetisk udtryk for hersker eller konge.

(forstærkende fyldord, poetisk).

lovprisning.

rundt.

her: højlydt, som kan høres vidt omkring; brag, våbengny.

højde som en jætte; store højde.

slange- eller drageskind.

dvs. legn, tilnavn, øgenavn.

gift.

sydpå, mod syd.

dræbt af.

således.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

overvandt.

krigere, helte.

hærgen; krigsbedrifter.

magt.

krigstogt.

mod syd.

langs med.

voldsom.

mistænkte Hundings sønners for.

vikingskib.

tapre, modige.

svarede.

fik (præteritum pluralis).

den øverste del af masten.

således.

da.

krigerne, heltene.

fældede, dræbte (præteritum af veje).

også.

bestemt, sikkert.

gr., sejrherre.

her: løjede, stilnede.

med det samme, straks.

gunstig vind eller omstændighed for sejlas.

dvs. hedder.

krigeren, helten.

yderligere.

er (gl. præsens 2. person singularis).

rede til.

her: et godt varsel.

yderligere.

tegn.

allerede.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

solen, idet månen er bror til søsteren sol ifølge den nordisk mytologi; frænke betyder kvindelige slægtning.

slagordenen, kampopstillingen.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

sti på slagmarken; stil der fører til slagmarken.

skride, glide.

svigefulde diser.

fra alle sider.

krigeren, helten.

morgenmad.

aftensmaden.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 3.515, og Grundtvig 1845, nr. 1.064.

selvom.

mandigt, tappert.

ramte, traf.

uddelte talløse hug og slag.

sværdkamp.

ligefrem.

kampen.

overgive sig til fangenskab.

lagt i lænker.

hurtigt.

Der sigtes til den voldsomme henrettelsesmetode kaldet blodørnen, hvormed offeret blev skåret op i ryggen, fik sine ribben revet løs og krænget bagud, så de strittede som et par vinger, og til slut fik spændt lungerne ud over ribbenene.

flænsede, gennemskar.

mandighed, taperhed.

skar.

dvs. svær, stor.

lige, ganske.

en smule eller det mindste.

fortæller, meddeler.

dvs. æg, den skarpe kant på sværdet.

mod nord.

afmærket.

hasselgrene.

dvs. svær, stor.

historisk baltisk folk i Kurland og det nuværende nordvestlige Litauen.

her: nordmænd; egl. norsk betegnelse for befolkning af finsk afstamning i Nordnorge.

meget kraftig, stærk.

mere lig.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

den ene eller den anden, uden undtagelse.

dvs. lange eller store mand.

kindbenet.

skæftet.

skamferede.

kujon, ynkelig person.

vejede (gl. præteritum).

gammel vægtenhed.

ond, ussel gerning.

domstol, der afholdtes i forbindelse med herredagene, hvor rigets øverste mænd mødtes til rådslagning.

modige handlinger.

her: fortællinger fra en svunden tid, sagn.

rigtigt, passende.

hørte til.

erfarede.

vej, der fører til tingsted; kan også betegne selve rejsen til og fra tinget. Tingfred omfattede også rejsen til og fra et tingmøde, og en overtrædelse heraf blev straffet med store bøder.

dækket, beklædt.

her: kostbart, rødt stof.

stof, gennemvævet med guld.

således.

agede (gl. præteritum).

dvs. vejen til Hel.

søjler.

vævningen, håndarbejdet.

bebrejder, ringeagter.

ædle, herlige.

sind, karakter.

søjle.

hurtigt, i løbet af kort tid.

boede, slog os ned.

troskab.

således.

kammeret, den mindre bygning.

(forstærkende fyldord, poetisk).

således.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. viste, sendte.

dvs. led, onskabsfuld.

sindet.

forbandelse.

rundt omkring.

den guldskat, som Fafner sov ovenpå.

ypperlig, fortrinlig.

kriger, helt.

dvs. syntes.

fødsel.

prægtig; smuk.

omfavne.

i sandhed (folkeviseudtryk).

skræmmer, forskrækker.

sang af døden.

hastigt, hurtigt.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil)

må bo, må slå sig ned (optativ).

dødsriget.

mod syd, syd på.

optrådte brødrene som herrer eller herskere.

her: meget.

det har ødelagt dem nu.

bestemme.

syd på, mod syd.

afgjort, bestemt.

let.

dvs. tilstede, tillade.

angreb, invasion.

syntes du nu bedst om, foretrak du.

primsigne.

her: lægger.

omkring.

skæbne.

skulle gøres til genstand for omtale.

særlig.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

lyksalig, lykkelig.

sikkert.

opbevaring, varetægt.

således.

dygtige, gode.

vil (gl. præsens 2. person singularis).

udviklede sig som, dannede sig efter.

bestemme.

bemærkelsesværdig, interessant.

dvs. syntes.

her: fortællinger fra en svunden tid, sagn.

---

forunderlig, vidunderlig.

udtrykke.

ingenting, noget værdiløst.

lyt (imperativ pluralis).

dansker.

således.

uden tvivl.

stemme fra de døde, stemme fra det hinsidige.

således.

kyndighed, dygtighed.

begivenhed.

vidunderligt, underfuldt.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

således.

glemme.

ridsede, indgraverede.

også.

allerede.

omkring i landet, vidt omkring.

løgner; løgnagtig tale.

her: på et tidligt tidspunkt i livet.

således.

dvs. kæerte, lys.

vandret omkring.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

da.

dvs. dulgte, skjulte.

da.

søjle; dvs. den del af harpen, der bærer rammen, hvorpå strengene er fastspændte; søjlen kan være hul.

dvs. stundom, nu og da.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

dvs. hærfang, krigsbytte.

her: lovprisning.

bekræfter.

drog i krig.

æren.

kostbarhed.

dvs. svære, store.

vejede (gl. præteritum).

fastgjorde.

endnu.

her: krigerhånd.

snævertsynede tidsalder.

dvs. knippelen, køllen.

at kappes i tovtrækning.

dvs. kærte, lys.

er (gl. præsens 2. person singularis).

hemmelighedsfuld.

endte, afsluttedes.

allerede.

harpespil, dvs. lyriske digtning.

dvs. saga, historiske eller mytiske fortælling.

tidsalder.

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

digtning.

endog.

dvs. saga, historisk eller mytisk fortælling.

udlagt.

danskers.

dvs. kærte, lys.

sang eller digt, der varsler død eller undergang; afskedssang.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

redegjort for dine bedrifter.

dvs. kæerte, lys.

Danmark, det danske land.

endnu.

sangen eller digtet, der varsler død eller undergang.

frygt (imperativ pluralis).

våg, hold øje (imperativ pluralis).

bed (imperativ pluralis).

kriger- eller heltearm.

endnu, stadig.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. kæerten, lyset.

endnu.

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

klangfulde.

kriger, helt.

tapper, modig.

dvs. syng.

hurtigt, pludseligt.

klangfyldte.

klokker.

nuvel.

vikler, snor.

harpespil, dvs. lyriske digtning.

alt imens.

dvs. synger.

dvs. kæerte, lys.

sang eller digt, der varsler død eller undergang; afskedssang.

den sidste salve.

høje alder.

alt imens; efterhånden som.

dvs. kæerte, lys.

er allerede som.

døde legeme.

pludselig.

række af helgener.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Danmark, det danske land.

dvs. kæerte, lys.

natligt lysfænomen, som ifølge folketroen var skabt af et overnaturligt væsen, en vætte.

(forstærkende fyldord, poetisk).

skygger fra kærten.

indgraveredes, ridsedes.

endnu.

steg, fløj.

glemme.

naboer.

endnu.

pludseligt, hurtigt.

hurtigt.

---

omkring.

mindre kanoner.

dvs. fager, skøn.

brag.

brølen, tuden (som kreaturer).

dvs. søster.

her: forgangne.

krudtrøg.

ild, brand.

segl (pluralis), krumme knive med kort skaft.

dvs. bladbyg; bladbyg er den tidlige vækst af byg.

kaldte til sengs, dvs. arbejdsdagen er ovre.

kølighed.

syntes.

således.

gav lyd af.

tidspunktet.

hurtig.

stemte.

tidspunktet.

slog jeg strengen eller instrumentet an; begyndte jeg at spille.

gav lyd af.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

åbnede, lukkede op.

da.

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

da.

pralende, prangende.

britiske.

mindre kanoner.

anslog, begyndte at spille på.

sprog.

spillet.

ligesom.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

ligesom.

hedenske oldtid.

i tidernes løb.

tinding.

blomster.

snor, vikler.

stemme.

værdigt.

her: løb omkring, rullede.

slentre.

gråhårede.

slibe, hvæsse.

de mindre kanoners.

dvs. bælte, farvande.

dvs. lur, blæseinstrument fra oldtiden, især anvendt til kampsignal.

dvs. pommeranere, folk fra Pommern ved Østersøen.

fornemme.

pralende, prangende.

solhat (primært brugt af bønder).

bandt (præteritum pluralis af binde).

neg (gl. pluralis).

gråhårede.

også.

såsæden.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. givtig, frugtbar.

enhed af neg; 20, 40 eller 60 neg udgør 1 trave.

krus, bæger.

længselsfuldt, stærkt.

kirkebænken.

gave.

bo.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

herfra.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

efterretning, meddelelse.

indfødte på Malabarkysten, den sydlige del af Indiens vestkyst.

lyst, sind.

gl. strengeinstrument.

dvs. lur, blæseinstrumenter fra oldtiden, især anvendt til kampsignal.

afgrøden; udbyttet.

handelsskibe med høje sider.

fik til at vokse.

blidt.

her: i eje.

kom (gl. præteritum pluralis).

gik (gl. præteritum pluralis).

luft i sejlene.

stråle, glimre.

her: sejlede; egl. svømmede (gl. præteritum).

fuldt udstyrede med takkelage, dvs. tovværk.

sejlede.

ydre pragt.

den unge sømands.

lovpriste.

fandt (gl. præteritum pluralis).

de krummede træstykker, der forstærker sammenføjningerne i skroget på et træskib.

dvs. bolte.

gå.

da.

bandt (gl. præteritum pluralis).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

menneskelig kløgt, menneskeforstands.

her: lovprisning.

flyde.

mennesket.

styre.

befale (at).

under vandlinjen forstærkede (med metalplader).

blæse bort.

rundholter (træstænger), der udgør en del af skibets rigning.

dvs. ræer (tværstænger på skibsmast).

hurtigt, i løbet af kort tid.

segl (pluralis), krumme knive med kort skaft.

trædunk til opbevaring af drikkevarer.

tåbeligt, uanstændigt.

letsindige.

bandeord, beskidt sprogbrug.

gråhårede.

neg (gl. pluralis).

bliver hvid, blegner.

opmuntrende, trøstende.

svækkede, formørkede.

blidt.

klar til brug; til min disposition.

tåbeligt.

forberedte.

reserverede kirkebænke.

svang (gl. præteritum).

var.

allerede.

bandlyst, udelukket fra at deltage i den almindelige kirkegang.

på stedet, med det samme.

stadig, endnu.

den flod i paradiset, der er kilde for floderne Pishon, Gihon, Tigris og Eufrat, jf. 1 Mos 2,10-14.

glemt.

går.

dvs. stundom, af og til.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

spiller jeg på.

blande.

åndeligt opvakte.

her: lyde, toner.

små vinduer eller åbninger (her i kirketårnet).

okser (gl. pluralisform).

her: lyd, tone.

rådslog om.

lykkedes, ordne sig således.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

skikkelse, form.

forme og vise (sig).

føle.

reserverede kirkebænke.

siddepladser (i kirken).

længselsfuldt, stærkt.

graven.

da.

brænder.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 3.295, og Grundtvig 1845, nr. 1.010.

allerede.

her: på et tidligt tidspunkt i livet; egl. tidligt på dagen.

susende.

blomstrende.

også.

har mindet om den.

fortryllet, forhekset.

trolddom.

gøre nar ad, le ad.

de gængse og gangbare mønter i almindelighed.

højt lovpriste.

verdslighed, sanselighed.

strålende, funklende.

vikler.

kom (gl. imperativ pluralis).

her: næringsrigdom.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

den del af bægeret, man drikker af.

gå (gl. imperativ singularis).

bandt, viklede.

tinding.

svang (gl. præteritum).

blev der ikke begået.

udsagn eller ytringer fra dem, der er endt i helvede.

vaklende.

blufærdighed.

indsmigrende; bole betegner en upassende forbindelse mellem to personer.

funklende.

forklædt som olding.

stakler.

fortabte.

her: på et tidligt tidspunkt i livet; egl. tidligt på dagen.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

de støjende lystigheders.

ægteskabet.

flæense, sønderrive.

håne, gøre nar af.

går (gl. præsens pluralis af ginge).

dvs. hellere.

kunsthærdighed (negativt ladet).

dvs. hellere.

kunsthærdighed (negativt ladet).

således.

øjenlåg.

trolldmandens.

---

historie i rimet form.

(forstærkende fyldord, poetisk).

den nordlige del af verden.

område mod vest.

trukket ud i landtunger.

evnen til at tale.

med sikkerhed også.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

evnen til at tale.

frugthave.

blomsterhave.

for det meste.

slanger, hugorme.

snor, løber.

hurtigt.

fisk (pluralis).

her: ukrudt.

dvs. hejre, græs.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

udtryk for, hvordan visse vejrforhold råder.

udvej, løsning.

trængsel, sult.

her: opdyrket land, kulturlandskab.

her: ukrudtet.

sav.

endnu, stadig.

harpiksholdig tørv, der brænder med stærkt lysende flamme, og som blev brugt til oplyse stuen.

dvs. synge.

ganske.

meget vemodig, fortvivlet.

fredelige.

hastigt.

dvs. stundom, af og til.

også.

urhane.

galede (gl. præteritum).

(forstærkende fyldord, poetisk).

indtrængende.

deler ud.

slog triller, sang.

rigtigt.

sunget til afsked.

lyder.

(forstærkende fyldord, poetisk).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. æresnavn, hædersnavn.

nu til dags, i vor tid.

rustning og skib.

dvs. ry, berømmelse.

så vidt omkring.

endnu.

dvs. ry, berømmelse.

hele verden rundt.

siddet.

store, prægtige sale.

borgen, slottet.

øvre etager.

(forstærkende fyldord, poetisk).

hvælving.

ødelægges, går til grunde.

kongers jordiske rester.

skøn, smuk.

her: gravhøje.

bemærkelsesværdige, betydningsfulde.

fladt; bart, nøgent.

sjældent.

en krigers eller en helts sværd.

udgraves, bliver fundet.

helt stille.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

larme, buldre.

her: gravhøj.

dette ene.

fjeldet Dovre i Norge.

kilde, udspring.

det store hav.

besked, efterretning.

kobberstemme, buldrende stemme; elven Glomma har sit udspring nær kobberminebyen Røros sydøst for Trondheim.

endnu.

bemærkelsesværdige, betydningsfulde.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

det store hav.

også.

lovprise, værdsætte.

fremelskede således.

fornemme; herlige.

kongeslægter.

her: spiren til en ny slægt; egl. midterskud eller spire i plante.

danskernes rod.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. fagre, skønne.

oven på.

her: Danmark.

omkring i landet.

(forstærkende fyldord, poetisk).

da.

her: Danmark.

skrifteegn.

bedrøvet, sørgmodig.

her: Danmark.

den vilde.

sang eller digt, der varsler død eller undergang; afskedssang.

hård, ubarmhjertig.

her: magt, overmagt.

meget, særdeles.

forunderligt, vidunderligt.

den danske saga.

kløgtigt.

ligesom.

hun blev ikke holdt for nar.

allerede.

tosser, fæhoveder.

da.

(forstærkende fyldord, poetisk).

da.

et lille hønseæg, som if. overtroen var lagt af hanen og af hvilket der ville blive udruget et uhyre.

slangeunger.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

kriger- eller heltearm.

slægt af slanger.

slangegift.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 127, og Grundtvig 1845, nr. 2.984. At arges betyder at svækkes.

At stå på fald betyder at være sin undergang nær.

her: Danmarks.

her: fortrinlige, gode.

guld (folkeviseudtryk).

endnu.

(forstærkende fyldord, poetisk).

prægtig; smuk.

af høj byrd, fornem.

herreslægt, fornemme slægt.

berømmelse.

for vidt omkring.

krigere, helte.

lovpriste, roste.

uden at bevæges.

sådan.

kriger, helt.

kriger, helt.

hvis.

(forstærkende fyldord, poetisk).

krigere, helte.

modig.

bestemt, med sikkerhed.

ordsprog, jf. Grundtvig 1845, nr. 1.152.

det at love noget.

ganske vist.

det at holde noget.

verden.

imens, på samme tid som.

kriger- eller heltearm.

vingebrudt, med brækket vinge.

her: masten.

fart.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

pral.

ganske sagte, stille.

svømmede (gl. præteritum).

skib.

higen, længsel.

svømmede ind (gl. præteritum).

i sandhed, sandelig.

dvs. fager, skøn.

salig, lykkelig.

blomst.

meget, særdeles.

forunderligt, vidunderligt.

den danske saga.

kløgtigt.

har.

nutid.

billedlig fremstilling; gengivelse.

lytte.

den høje.

ligesom.

med nordmandens øje, (som) nordmanden så det.

begge.

blomsten.

sikkert, utvivlsomt.

blomst.

krigere, helte.

vandt (gl. præteritum).

krigerne, heltene.

dvs. mente.

krigernes levevis eller livsbane.

(forstærkende fyldord, poetisk).

blomsten.

krigerne, heltene.

blomsten.

kamppladsen.

venskabelig tale, venligt ord.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

udvekslede.

også.

bestemt.

brud, skader.

erstatte, udbedre.

lemlæstelse.

guld (folkeviseudtryk).

krigere, helte.

fornemmede (gl. præteritum).

krigeren, helten.

i store mængder, i stort antal.

unge kvinde.

(forstærkende fyldord, poetisk).

At lade sig fortryde betyde at lade noget irritere sig, blive ærgerlig over noget.

titel af høvding.

her også: forræderi.

her: Jylland; der indgår en løve i Jyllands våbenskjold.

endnu.

våbenskjold.

vanskelige eller hårde vilkår.

velsagtens.

(forstærkende fyldord, poetisk).

optrådte med større forsigtighed; egl. rebede sejlene.

iklædte; lagde omkring skuldrene.

løgnagtig tale.

dygtig, snu.

kakkelovnskrog.

gløderne.

dvs. bagte.

skoldekage; kage eller brød bagt på gløderne i ovnåbningen.

dvs. bagte.

kroge.

meget, særdeles.

forunderligt, vidunderligt.

den danske saga.

kløgtigt.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

har.

nutid.

billedlig fremstilling; gengivelse.

dvs. skæmtesaga, spørgefuld historisk fortælling.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 3.398, og Grundtvig 1845, nr. 1.031.

står i nærheden.

fordeler.

(forstærkende fyldord, poetisk).

gløder.

vittighed.

gløder.

fordele.

tænk (imperativ pluralis).

dvs. skæmtesaga, spørgefuld historisk fortælling.

lumsk.

samling af kortere eller længere litterære tekster, der udkom til gavebrug omkring nytår.

øjat, øjank.

allerede.

løjer, lumsk optræden.

her: tagryg.

spionen.

gilde for naboer afholdt efter grisen var slagtet.

også.

kvikke, kække.

narrede, tog ved næsen.

let at sælge; troværdigt.

Falskhed hævner sig; fals betyder svig eller falskhed; vakker betyder gode, fortrinlige; ordsprog jf. Mau 1879, nr. 1.896, og Grundtvig 1845, nr. 551.

også.

her: dobbeltydige.

her: af, som.

være passende.

kroge.

ordsprog, jf. Grundtvig 1845, nr. 1.511.

dvs. skæmtesaga, spørgefuld historisk fortælling.

det ubehagelige forestår; ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 973.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

modig.

ydmyg.

bestemt.

drevet til det yderste.

narrestreger, uværdig list.

dvs. stamtræ, slægtstavle.

indvendige hule rundinger af metal.

udsmykning.

våbenskjold.

dvs. list, snedighed, behændighed.

her: slettede, skar bort.

skildrede.

udsmykningen.

også.

med det samme.

meget, særdeles.

forunderligt, vidunderligt.

den danske saga.

ingen.

østpå, mod øst.

tag dig i agt.

er (gl. præsens 2. person singularis).

en del, meget.

knebet sammen.

her: slettede, skar bort.

skrive.

således.

gået bort, død.

afklaret.

således.

kongeslægt.

her: spiren til en ny slægt; egl. midterskud eller spire i plante.

ypperste, fornemste.

Guds underfulde skaberord, jf. 1 Mos 1.

Guds skaberord, jf. 1 Mos 1.

dvs. på sine gamle dage, i sin alderdom.

vanskelige eller hårde vilkår.

jf. ordsproget "Syn gaaer for Sagn (uden i Kongens Gaard)", Grundtvig 1845, nr. 2.630; se også Mau 1879, nr. 9.911. Normalt går selvsynet forud for sagnet (det fortalte), men i kongehallen hos den blinde Vermund er forholdet omvendt.

dvs. kongehal, kongeborg.

dybt, mørkt.

bestemt.

også.

gravede (gl. præteritum).

heltesværd.

skønt.

jf. ordsproget "Der vil meer til Plov end at sige: Hov", Grundtvig 1845, nr. 1.806; se også Mau 1879, nr. 90. Ordsproget betyder: Der kræves mere til et arbejde, end at snakke om det; hov betyder hyp.

livet i hænderne.

(forstærkende fyldord, poetisk).

krigere, helte.

hovmod, overmod.

også.

urolig tid.

ros og guld til mig, måltid af slagne krigere til ravne.

sejrsikkert, sejrstolt.

indtog, erobrede.

kriger, helt.

(forstærkende fyldord, poetisk).

måde, vane.

herre.

dvs. sværger.

krigere, helte.

flade.

banner, fane.

banneret, fanen.

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

hastig besked.

gøre klar til kamp.

står i; har invaderet.

således.

i store mængder, i stort antal.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

er stor på den, bralrer op.

omkring i landet.

fint.

jage; fange eller dræbe under jagt.

salig.

konge.

må han undvære dit.

jf. ordsproget "Syn gaaer for Sagn (uden i Kongens Gaard)", Grundtvig 1845, nr. 2.630; se også Mau 1879, nr. 9.911. I tilfældet her går selvsynet forud for sagnet (det fortalte) også i kongehallen.

dvs. kongehal, kongeborg.

dvs. bragede, tordnede.

således.

kriger, helt.

således.

lød.

drikkevare.

krigeren, helten.

ved (gl. præsens 2. person singularis).

morgenmåltid.

aftensmåltidet.

konge.

brav, fortrinlig.

jeg har ikke lyst til at sidde.

en krigers eller helts bedrifter; gå i kamp.

krigeres eller heltes skik.

ræk, giv (imperativ pluralis).

alt imens.

forstyrres ved tanken om det kommende slag.

skal (gl. præsens 2. person singularis).

kriger, helt.

guld (folkevisseudtryk).

skal, må gemme (optativ).

i stedet for.

lide, gå til grunde af mangel på drikke.

(forstærkende fyldord, poetisk).

hede.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

stod i urolig spænding.

straks, med det samme.

guld (folkevisseudtryk).

heltemodigt ord eller udsagn.

glemme.

krigere eller heltes selskab.

(forstærkende fyldord, poetisk).

her: hugger, hvisler.

konge.

ligesom.

hurtigt; hårdt.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

længes, hige efter.

brav, modig.

en samling af krigere eller helte.

den danske konges.

banner, fane.

her: lød, hvislede; egl. galede (gl. præteritum).

her: hovedet.

hurtigt, raskt.

langsomt.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. ægge (de skarpe kanter på sværdet).

mødig, træet.

hovedlandevej.

ligesom.

jorden.

dansk konges.

højlydt, højrøstet.

agtværdige danske mænd.

meget, særdeles.

forunderligt, vidunderligt.

den danske saga.

her: efternølere; egl. om kuld af fuglevildt, der er udklækket, efter at det første kuld fra samme forplantningsperiode er gået til grunde.

(forstærkende fyldord, poetisk).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

(forstærkende fyldord, poetisk).

måde, vane.

kriger, helt.

(forstærkende fyldord, poetisk).

etager over stueetagen.

hurtigt, raskt.

(forstærkende fyldord, poetisk).

brav, fortrinlig.

også.

velsagtens.

skov i Sverige.

her: hovedet.

der hvor hjelmen sidder, krigerens hoved.

her: huggede; egl. galede (gl. præteritum).

i læ af skoven.

kampklar, beredt.

da.

da.

skov i Sverige.

lov eller skik for krigere.

var.

kunne, evnede.

skov i Sverige.

den afgrænsede plads til tvekamp.

lov eller skik for krigere.

agtværdig dansk mand.

brav, modig.

kamp; korrekt optræden af fornem person.

lykkes, få heldigt udfald.

her: ære.

gravsted for krigere eller helte.

(forstærkende fyldord, poetisk).

gråhårede.

her: hugger, hvisler.

sprog.

bøjede, lænede.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

kakkelovnskrog.

krigere eller heltens tale.

brav, modig.

smertelige plads, sørgelige placering.

følte, mærkede.

her: lød, hvislede; egl. galede (gl. præteritum).

(forstærkende fyldord, poetisk).

stemme; sprog.

dvs. ramte.

kampen.

således.

en af kongens svende.

straks, med det samme.

jf. ordsproget "Syn gaaer for Sagn (uden i Kongens Gaard)", Grundtvig 1845, nr. 2.630; se også Mau 1879, nr. 9.911. Normalt går selvsynet forud for sagnet (det fortalte), men for den blinde Vermund er forholdet her omvendt.

den afgrænsede plads til tvekamp.

her: huggede; egl. galede (gl. præteritum).

ordsprog, jf. Grundtvig 1845, nr. 811.

dansen.

endnu en gang, ligesom tidligere.

jf. ordsproget "Syn gaaer for Sagn (uden i Kongens Gaard)", Grundtvig 1845, nr. 2.630; se også Mau 1879, nr. 9.911. Normalt går selvsynet forud for sagnet (det fortalte), men for den blinde Vermund er forholdet her omvendt.

krigere, helte.

krigerens eller heltens sorg.

glædeståre.

skjoldunges egenskab.

bravhedens, retsindighedens; danskhedens.

kendetegn.

meget, særdeles.

forunderligt, vidunderligt.

den danske saga.

kløgtigt, listigt.

har.

nutid.

billedlig fremstilling; gengivelse.

fik (gl. præteritum 2. person singularis).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

vidunderlige vilkår eller betingelser.

skal (gl. præsens 2. person singularis).

tidsalder.

kriger, helt.

sank.

har.

befri.

lindormen fra kæmpevisen "Kong Diderik og Løven".

magt.

sløver.

dvs. æg (den skarpe kant på sværdet).

den gyldne baggrund i det danske rigsvåben.

allerede.

det danske rige og dets historiske minder (sagn, runesten, og lignende.).

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

sang eller digt, der varsler død eller undergang; afskedssang.

judaløven er et andet navn for Jesus, jf. Åb 5,5.

glædeståre.

felt, bund.

henvisning til den gyldne løve i Norges rigsvåben.

dvs. giver.

stik i hjertet.

hjælp mod, trøst for.

henvisning til den gyldne løve i Norges rigsvåben.

dragen.

hamret guld; den guldskat Fafner vogter over.

(forstærkende fyldord, poetisk).

asaslægten.

dragen.

vederlag, belønning.

dragens.

kriger, helt.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

dvs. ry.

lille datter.

blomst.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

plejefar.

klog, vis.

gå tabt.

ædle slægtsnavn.

(forstærkende fyldord, poetisk).

forlovede sig med.

den svenske konges.

dragehjertet.

dvs. født.

slanger.

(forstærkende fyldord, poetisk).

slangekuld.

stolthed; løftede hoveder.

slangen.

regerer, hersker.

lodne bukser; sigter til Ragnar Lodbrog, hvis efternavn betyder lodne bukser.

dragen.

bakkeside.

slangegrav eller -indelukke, hvori man kastede dødsdømte.

dragen.

dybt, dumpt.

slanger.

slangen.

Der sigtes til den voldsomme henrettelsesmetode kaldet blodørnen, hvormed offeret blev skåret op i ryggen, fik sine ribben revet løs og krænget bagud, så de strittede som et par vinger, og til slut fik spændt lungerne ud over ribbenene.

slangen.

dvs. stærk.

ejede (præteritum af å, som er en gl. sideform til eje).

slanger.

slangens.

hurtigt.

sang eller digt, der varsler død eller undergang; afskedssang.

vers, digtekunst; efter Brage.

dybt, dumpt.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. fager, skøn.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. tider.

jf. ordsproget "Man maae være Karl for sin Hat" (Grundtvig 1845, nr. 1.400), som betyder, at man må være sin opgave voksen; se også Mau 1879, bind 1, s. 504. Formuleringen 'alt som han hed' betyder: ligesom han hed, idet Grundtvig sigter til Karl den Stores fornavn.

scepter.

frimodig, frejdig.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. øst.

maurer.

skønt ikke blot indholdsløst vrøvl.

stamtavle, slægtsregister.

endnu.

svalegang.

dvs. løfting, dæksforhøjning i agterstavnen af et skib, hvor kaptajnen havde sin plads.

modige, stærke.

der endnu ikke er sket.

scepter.

ganske vist; nok.

sigter til "Baaden er deres Erhverv, Havet de næsten bebo" i *Ermoldus Nigellus' Digt om Kong Haralds Daab, i metrisk Oversættelse*, linje 16 (overs. Olrik 1886, s. 9).

således.

bemærkelsesværdige, interessante.

lat., "Dog der et Folkefærd var, som den gamle troløse Slange / havde ad vildsomme Vej ledet, saa Gud var dem fjærn (...) Disse Folk man kaldte tilforn med et Navn, som er gammelt, / *Danerne*, ogsaa endnu kalder man stedse dem saa; / men Normanner det frankiske Sprog dem ofte benævner (...) Dette Folkeslag nøje man kender saa vide om Lande, / Baaden er deres Erhverv, Havet de næsten bebo, / fagre af Aasyn de er, og Væksten og Holdningen ædel, / Sagnet fortæller, fra dem nedstammer Frankernes Æt". Uddrag af *Ermoldus Nigellus' Digt om Kong Haralds Daab, i metrisk Oversættelse*, linje 5 f., 11-13 og 15-18 (overs. Olrik 1886, s. 9 f.).

lat., forkortelse af 'sustuleratque': og havde fjernet.

lat., forkortelse af 'incolitatque': og beboer.

lat., forkortelse af 'vultuque': og udtryk.

lat., forkortelse af 'statuque': og beskaffenhed.

dans eller møde med døden.

befrier.

også.

scepter.

dvs. gævt, modigt.

her: larmede; bandede; egl. galede (gl. præteritum).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

At gøre lyst betyder her: gøre indhug; hæрге blandt og dræbe mange af sine fjender.

(forstærkende fyldord, poetisk).

klostersal.

dvs. hårdt.

dybt, dumpt.

dans eller møde med døden.

frankeren.

friseren.

færdiguddannet i at tale eller synge.

dvs. sunget.

frankeren.

friseren.

sikkert, bestemt.

grundlægge.

forordning udstedt af paven.

forordning udstedt af kejseren.

bagvaskelser, sladder.

vanartet, fordærvet.

patos, inderlighed.

bemærkelsesværdig.

iver, begejstring.

også.

kongebolig, kongsgård.

(forstærkende fyldord, poetisk).

afgjort, bestemt.

grove.

indenfor et tidsrum, hvis begivenheder man stadig erindrer.

forfædres.

sindelag.

bemærkelsesværdige.

efterretninger.

forfædrene.

fortælle os, påminde os.

fandt (gl. præteritum).

det forlød.

særligt, specielt.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

kongebølg, kongsgård.

ridse, indgravere.

det forlød også.

hvor end.

årsag.

her: Roars kilde, Roskilde.

viser sig at være sandt.

med sikkerhed.

også.

Rhinens bred.

marmorsten.

dvs. hal, kongsgård.

frankiske hersker.

(forstærkende fyldord, poetisk).

vidtstrakte magt.

hvælvet, hævet.

sammenkomst, stævne til rådslagning.

nyheder, efterretninger.

sagde, hilste.

stå (gl. imperativ).

danske skov; formentlig Grundtvigs egen orddannelse.

blomsten forglemmigej; poetisk om kære minder.

her: spiren til en ny slægt; egl. midterskud eller spire i plante.

afgjort, bestemt.

allerede.

fra.

magt.

afgjort, bestemt.

hurtigt, raskt.

kurs, retning.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

tåle, finde sig i.

1. maj, hvor Sankt Valborg fejres.

historiske bevis.

må se (optativ).

således.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. bly.

svalegang.

(forstærkende fyldord, poetisk).

her: stråle.

lat., "Se, da svæver paa Rhinens Bølger vel hundrede Snekker, / smukt er hvert eneste Skib prydet med snehvide Sejl". Uddrag af *Ermoldus Nigellus' Digt om Kong Haralds Daab, i metrisk Oversættelse*, linje 287 f. (overs. Olrik 1886, s. 22).

lat., forkortelse af 'Velaque': og sejl.

dvs. løfting, forhøjning i agterstavnen af et skib, hvor kaptajnen havde sin plads.

således.

blidhed.

kriger, helt.

krigerne, heltene.

bestemt.

da.

korsskjorte.

tog (pluralis).

dåbstøjet.

(forstærkende fyldord, poetisk).

skøn, god.

(forstærkende fyldord, poetisk).

således.

lovprise.

lat., "Der den højestes Hus staar kunstig [kunstfærdigt] smykket med Malm, / Stolperne helt er af Malm, gylden er Dørenes Fløj; / herlige Billeder langs med Væggene tydelig viser, / hvad der er øvet af Gud og de berømteste Mænd". Uddrag af *Ermoldus Nigellus' Digt om Kong Haralds Daab, i metrisk Oversættelse*, linje 187-190 (overs. Olrik 1886, s. 17).

således.

fik (gl. præteritum 2. person singularis).

sørgelige eller triste vilkår.

skal (gl. præsens 2. person singularis).

tidsalder.

lyder.

tårerne.

dvs. søstre; her: heliaderne.

De to betegnelser er formentlig Grundtvigs egne nydannelser: adjektivet glesserisk er afledt af det latinske ord for rav: glesum; og første del af sammensætningen glerøerne er det islandske ord for glas. Ifølge enkelte af antikkens historikere er Eridanos knyttet til Østersøen og heliadernes ravtåre ophav til de danske øer.

lyder.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

vogn.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. søstre; her: heliaderne.

blomsterne forglemmigej; poetisk om kære minder.

dvs. synger.

kært at mindes; ordspil på blomsten kærminde, forglemmigej.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

blomsten forglemmigej.

indtrængende.

forener; enes.

således, sådan.

lyder.

omkring i landet.

her: efter.

dvs. stamtavle, slægt.

stamtavle, slægtsregister.

på kampplads.

tidsalder.

dvs. danefæet.

overdrage, sikre.

er (gl. præsens 2. person singularis).

bestemt.

(forstærkende fyldord, poetisk).

det klare.

dvs. fagre.

billedet, afbildningen.

forunderlig, vidunderlig.

dvs. kenninger, poetiske omskrivninger.

kærlighedslyrik i norrøn digtning.

norrønt; kærlighedslyrik til kvinder i norrøn digtning.

betingelser, vilkår.

således.

skovens fugle i almindelighed.

(forstærkende fyldord, poetisk).

efteråret.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

snor, vikler.

bestemt, med sikkerhed.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

her: drage.

fjeld et sted i Indien.

også.

sandelig (folkeviseudtryk).

dvs. synge.

bestemt, med sikkerhed.

ond list.

enten det enkelte rune bogstav eller et stykke træ, hvori der med en kniv var udskåret runer, med besværgende tekst.

samling af kortere eller længere litterære tekster, der udkom til gavebrug omkring nytår.

aftørre, vaske bort.

dvs. Jacob Grimm og Wilhelm Grimm.

sikret.

lat., 'jeg har talt'; en gammel romersk talemåde, hvormed taleren angiver, at hans tale er forbi.

rune bogstaver.

altervin.

trøste.

her: sprog.

dvs. udsynge, fremføre syngende.

udlagt, forstået.

samlet, i et stykke.

underfuldt, vidunderligt.

den danske saga.

hun ønsker kun hjemmets ros.

blomsten forglemmigej; poetisk om kære minder.

særlige, specielle.

sørgelige eller triste vilkår.

dvs. uforblommet, klart, tydeligt.

allerede.

dvs. danefæ.

var (gl. præteritum 2. person singularis).

primsignet.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

ateniensernes.

værne, beskytte.

den danske skov.

blæser, jf. 1 Mos 2,7.

poetisk om kære minder; kærminde er også navn på blomsten forglemmigej.

endnu.

flammerne fra Signes hus.

ung kvinde.

dvs. synger.

sangen eller digtet, der varsler død eller undergang; afskedssangen.

hovedtørklæde.

dvs. fager, skøn.

primsignede.

knækkede (gl. præteritum).

endnu.

knækket (gl. participiumsform).

endnu.

kejserråd.

således.

uden frygt eller betænkelighed.

klar til kamp.

ukrudt.

straks.

nævn, kald (imperativ pluralis).

her: lovprisning.

dvs. flytte.

bispestav.

let, nemt.

værdighedstegn for biskopper.

bispestav.

dvs. len, landområde.

pillede lidt.

forsamlingen af gejstlige.

her: overbevisende; klog, vis.

tale.

trang, indre tilskyndelse.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

higen, længsel.

her: lovprisning.

afgjort, bestemt.

dvs. synge.

dvs. skåret tungebånd; betegnelse for gode taleevner.

sejrede.

frem for.

hjælp (optativ).

gå.

så vidt omkring, så langt bort.

lægmand.

således.

vælge at gøre, vove at gøre.

dvs. al den stund.

dvs. rasede.

hovedalter.

(forstærkende fyldord, poetisk).

(forstærkende fyldord, poetisk).

ligesom.

gå.

blomsterhaven.

ørken.

også.

afgjort, bestemt.

imens.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

stof gennemvævet med guld.

sådan, således.

endnu, fortsat.

vil (gl. præsens 2. person singularis).

gå (gl. imperativ singularis).

vil (gl. præsens 2. person singularis).

således.

forpint.

må beskytte, må skåne (optativ).

lyde, klinge.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. synger.

således.

lød, klang.

også.

afskrækkende eller hårde vilkår.

gik (gl. præteritum pluralis).

(forstærkende fyldord, poetisk).

fæstning.

(forstærkende fyldord, poetisk).

skolegang, undervisning.

danske kirke.

her: latinsk.

påført i tyndt lag.

blanding.

blæk.

billede, syn.

indpræget, indprentet.

runebogstaver.

gengive, optage.

lovpris; tak.

gengive, optage.

glas.

også.

billede.

vise sig, fremstille sig.

led, søg (imperativ pluralis).

her: efter.

her: menneskets.

opfattelsesevne.

her: mennesket.

her: menneske.

er (gl. præsens 2. person singularis).

det danske glas, ravet.

(forstærkende fyldord, poetisk).

her: ny begyndelse, nær fremtid; egl. nytår.

foran, forrest i.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

du fredeligt dør (af alderdom eller sygdom, stråddød).

dansk, det danske sprog.

afvente, vente på.

således.

sygeseng, sygeleje.

dvs. kærter, lys.

(forstærkende fyldord, poetisk).

Maria renselsesfest; fest i den katolske kirke til minde om jomfru Marias renselse, fejret 2. februar.

også.

allerede.

dvs. kærte, lys.

endnu.

holdt sig vågen.

da.

tillige.

dvs. synge.

lovpriser.

her: den athanasianske trosbekendelse som fejlagtigt tilskrives Athanasios den Store.

dvs. udsunget, fremført syngende.

da.

(forstærkende fyldord, poetisk).

spiste (æde var neutralt ord for spise på Grundtvigs tid).

medlem, del af hans menighed.

fæld ikke dom over; gik er en gl. imperativ og betyder gå.

forvaring.

således.

bemærkelsesværdige, interessante.

ligesom.

hvis Gud vil (optativ).

leg, spil (gl. imperativ singularis).

dvs. udsynge, fremføre syngende.

er (gl. præsens 2. person singularis).

dvs. Johannes'.

fuldendelse; indbegreb.

afgjort, bestemt.

fuldendelse; indbegreb.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

afklaret, oplyst.

på jorden; ydmygt.

er (gl. præsens 2. person singularis).

følg (gl. imperativ singularis).

opfostre, give næring; opdrage.

ophav.

spise (æde var neutralt ord for spise på Grundtvigs tid).

byer.

judaløven er et andet navn for Jesus, jf. Åb 5,5.

lovpris, tak.

dødsleje; ligkiste.

her: spiren til en ny slægt; egl. midterskud eller spire i plante.

uplettede, uantastede.

det danske våbenskjold.

her: nutid.

forfædrenes tidsalder.

forunderligt, vidunderligt.

særlige betingelser, specielle vilkår.

den tidlige vækst.

urhane.

uden tvivl.

galede (gl. præteritum).

oplyse, afklare.

oplyst, afklaret.

overgreb.

endnu.

allerede.

rose, rosenblomst.

dvs. søster.

glemt eller fortidig kirke.

ligesom.

gravhøje.

gravhøje.

allerede.

bevidner.

dvs. saga, historisk eller mytisk fortælling.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

endnu.

bevidne.

også (om).

række af runer.

i rigtig rækkefølge.

runebogstaver.

ring med indskrift af runer.

krigere, helte.

foran.

som om, ligesom.

også.

sent.

afgjort, bestemt.

gå.

lav, polstret bænk, også kaldet knæfald, til at knæle på foran alteret.

bæger til altervin.

messehagelen.

den danske dåb, dvs. kristningen af danskerne.

lat., ære; afkortning af den latinske vending 'gloria in excelsis Deo' (da. 'ære være Gud i det høje').

lyder.

ligesom.

gæstebud.

lægmand.

tværs.

kunsthærdigt; dygtigt.

da.

lille høj af sten.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

blev de dog ikke løsladt.

tom snak, vrøvl.

tværs.

omkring i landet.

runesprog, runeindskrifter.

dvs. udsynge, fremføre syngende.

spar (imperativ pluralis).

runebogstaver på vers.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

saga, fortælling.

morskab, løjer.

(forstærkende fyldord, poetisk).

ifølge folketroen overnaturlig evne hos børn født en søndag til at se, hvad der er dunkelt og utydeligt.

forfædres.

diskuter.

bedrage, narre.

digterens pludselige indsigt gennem sagaernes fortælling.

forfædre.

sikkert.

gådefuld eller uklar digtning.

talen, det sagte.

syng (gl. imperativ singularis).

her: lovprisning.

tidsspild.

vrøvl, tom snak.

digterens indsigt.

forfædres.

bæger.

“Høstgildet” udkom i anledning af dronning Marie Sophie Frederikkes fødselsdag den 28. oktober 1815 og blev trykt på dagen i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*. Det kommenterede førstetryk kan læses i sin helhed ved at klikke her.

---

scepter.

krigere, helten.

bemalede skjolde, der fortæller om fortidens bedrifter.

kunst eller udsmykning af ringe værdi.

kamp, blodbad.

krigere, helten.

dvs. grant, tydeligt.

tidsalder.

Grundtvigs delvise fordanskning af det norrøne ord (brunaǫld) for den ældste tid i Nordens historie, hvor de døde ikke blev begravet men brændt.

også.

endnu.

lydt.

vidt omkring i landet.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

lydt.

glemt.

stærke, livskraftige.

forkorte tiden, få tiden til at gå.

her også: underfuld.

dvs. eventyrsaga.

tryllemidler.

uden tvivl, med sikkerhed.

gå (gl. infinitiv).

bogstaver; rimstave, som danner allitterationer.

kløgt, dygtighed.

harpen, strengeinstrumentet.

stemmen.

dvs. synge.

hør (imperativ pluralis).

stir (imperativ pluralis).

bogstaver; rimstave, som danner allitterationer.

lyt, bemærk (imperativ pluralis).

skifte.

åndfulde, forstandige.

dvs. sunget.

forfædrene.

dvs. sunget.

(forstærkende fyldord, poetisk).

læse.

glemte.

dvs. synge.

stemme.

bedrager.

påtaget, falsk.

blomstrede.

lyder.

forfædrenes.

forgangne.

afgjort, bestemt.

kommer til syne; herliggøres, jf. forklarelsen på bjerget i Matt 17,1-9.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

skaberord, jf. 1 Mos 1.

lovprise.

endnu; allerede.

skydækket.

lyde.

meget, temmelig.

kysten.

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. aks.

blomster.

dvs. fager, skøn.

yndig.

afgjort, bestemt.

uden tvivl, med sikkerhed.

dvs. lille datter.

da.

dygtig, modig.

søjle; den del af harpen, der bærer rammen, hvorpå strengene er fastspændte; søjlen kan være hul.

den danske konges.

tyde, gætte.

jordkælder til opbevaring af madvarer.

spiste (æde var neutralt ord for spise på Grundtvigs tid).

legede.

dvs. fagre.

blomster.

her: læste på, grundede over.

kan (gl. præsens 2. person singularis).

øverste del af en stok eller stav.

træstav med udskårne runer; runebogstaver, runer.

klare op, blive klar.

agtværdige danske mand.

forstand, klogskab.

kuld af slanger.

af høj kvalitet.

skriver, indgraverer.

fremmane, fremdrage.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

også.

uden at nogen sørger over dig.

slangeskikkelse.

da.

røvertogt, plyndring.

krigere, helte.

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

også.

således.

dvs. datter.

ung kvinde.

den danske konges.

dvs. dannebrog; Grundtvigs egen ortografiske variant.

afgjort, bestemt.

afgrænset kampplads (især til tvekamp).

dvs. tylvt, et dusin.

berømmelse, ry.

ædel; stolt.

giftede sig med.

dansk jomfru.

dvs. datter.

tog om sin skuldre (aksler).

fældede, dræbte (præteritum af veje).

arbejdstiden før morgenmaden; morgenarbejde.

(forstærkende fyldord, poetisk).

stangede.

skade på lemmerne.

blade fra planten vrietorn (korsved).

opfostret.

da.

unge kvinde.

vel skal man ikke nære samme tillid til Ynglingatal som til bibelen.

afgjort, bestemt.

fandt sig i, tålte.

vidt omkring.

fremstillet ved udhamring.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. datter.

unge kvinde.

således.

dvs. stamtræ; slægt.

vidt omkring.

dygtig og modig i brug af våben.

allerede.

dødsleje; ligkiste.

nær sin udslettelse, nær sin afslutning.

vækst.

slægten.

udslette, ødelægge.

dvs. hårdt.

overdækket.

således.

dvs. bersærk; vild og rasende kriger.

dræbe, tilintetgøre.

vækst.

beskytte, skjule.

træstammen.

husk, vær opmærksom.

agtværdig dansk kvinde.

primsignede.

navngivningen.

dvs. datter.

gjort en ende på.

også.

dvs. sejdmænd, troldmænd.

højdepunktet på den kristne kongerække i form af Olav 2. og Tryggve Olavsson.

rasende.

hadefuld, misundelig.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

stangvægt.

steg, føde.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

top, hoved.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

enevældige hersker.

kongesæder, kongetroner.

giver løn, lønner.

gamle; gråhårede.

da.

forfædrenes.

gjorde nar af, hånede.

tåbelige.

tidsalder.

det lovprisende heltedigt.

et under.

går.

fornemme, stolte.

landtange, strandbred.

høvdinge.

flygtede, fjernede sig fra.

naboer; venner, forbundsfæller.

hurtigt.

høvding.

(forstærkende fyldord, poetisk).

forfædrenes.

tidsalder.

vidunderligt; underfuldt.

forfædrenes.

isl., historier, fortællinger.

kvad (pluralis).

forfædrenes.

fortjeneste.

forfædrenes.

også.

dvs. fri.

tage modet fra, gøre forsagt.

de lovprisende heltedigte.

dvs. synge.

forgangne.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

høvdinger.

blomster.

kraft, styrke.

her: behændigheden, dygtigheden.

komme så galt af sted.

dvs. gemtes.

erindring.

dvs. ting, råd, forsamling.

toget.

endda, endog.

kriger, helt.

således.

modige.

fortvivlet, dybt bedrøvet.

ild, brand.

dvs. ægge (de skarpe kanter på sværdet).

blomst.

også.

rev, flænsede.

sad tilbage.

således.

her: klippe, fjeld.

jordfæstede, begravede.

dvs. synge.

klangfulde.

særlige.

fik (gl. præteritum 2. person singularis).

forunderlige.

skal (gl. præsens 2. person singularis).

dvs. hal, kongsgård.

dvs. kæerte, lys.

er (gl. præsens 2. person singularis).

guld (folkeviseudtryk).

må.

brudearbejde.

guld (folkeviseudtryk).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

bæger.

bægeret.

hurtigt, i løbet af kort tid.

bliver mærket.

magisk rune; mørk rune.

klog, vis.

bære, videreføre.

bedrager.

historiens.

moderlig.

blomstret.

moderlig.

guld (folkeviseudtryk).

Det vil være upassende for sønnen.

guld (folkeviseudtryk).

bedrager.

primsignet.

gøre krav på, forlange.

guld (folkeviseudtryk).

forvaring; erindring.

gå (gl. imperativ singularis).

er (gl. præsens 2. person singularis).

kurs, retning.

her: jordiske rester.

dvs. hal, kongsgård.

ved (gl. præsens 2. person singularis).

urent malm iblandet ikke-metalliske bestanddele.

bedrager.

deler ud.

drabsvåben.

bolig.

kan (gl. præsens 2. person singularis).

dvs. kæerte, lys.

er (gl. præsens 2. person singularis).

allerede.

dvs. kæertes, lysets.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

noget, der er kært at mindes; ordspil på blomsten kærmind.

spille.

således.

dvs. kært, lyset.

dvs. barrede, undlod.

rund stok, om hvilken tøjet rulles, når det mangles, dvs. rulles eller stryges.

klippeflade; glat, flad sten.

person fra den norske landsdel Trøndelag.

hedensk dåb, navngivning på hedensk vis.

kriger, helt.

(hjælpeverb, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

døbe, navngive.

person fra den norske landsdel Hordaland.

(hjælpeverb, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

dvs. fager, smuk.

dvs. synge.

dvs. ting, råd, forsamling.

krigere, helte.

høj, gennemtrængende.

forvaring; erindring.

gå (gl. imperativ pluralis).

vidunderligt.

i hele året, året rundt.

personerne fra den norske landsdel Trøndelag.

udtryk for hedensk kraft og styrke.

pukke på, være stolt af at fastholde.

Grundtvigs delvise fordanskning af det norrøne ord (brunaǫld) for den ældste tid i Nordens historie, hvor de døde ikke blev begravet men brændt. Brynde betyder ild, brand.

pukke på, være stolt af at fastholde.

gravhøjenes tidsalder, hvor de døde blev begravet i gravhøje.

pukke på, være stolt af at fastholde.

forfædre.

uindskrænket magt.

fordele.

født af frie forældre.

forfædrene.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

gave.

gravhøjenes tidsalder, hvor de døde blev begravet i gravhøje.

scepter.

dødsdrik; dødelig gift.

gravhøjenes tidsalder, hvor de døde blev begravet i gravhøje.

gravhøjen.

dvs. æg (den skarpe kant på sværdet).

Grundtvigs delvise fordanskning af det norrøne ord (brunaöld) for den ældste tid i Nordens historie, hvor de døde ikke blev begravet men brændt.

gravhøjenes tidsalder, hvor de døde blev begravet i gravhøje.

krigere, helte.

begrave i en gravhøj.

forreste række af en hærafdeling under fremrykning.

med sikkerhed, utvivlsomt.

billede på Håkon 1. Adalsteinsfostres kompromis mellem kristendom og asatro, som det fremstilles i *Saga Hákonar góða* (da. *Hakon den Godes saga*) i *Heimskringla*.

hlautbollens håndtag; en hlautbolle (eller hlautbolli) er et kar til opsamling af blodet fra offerdyr.

hvor end.

primsigne.

At klappe på sværdet eller skjoldet betyder at true med brug våbenmagt.

tidsalder for ugerninger.

i stort antal.

hat eller hætte, der gør en person ukendelig eller usynlig.

kriger, helt.

ligesom.

den prægtige sal.

allerede.

fornem og mægtig konges.

dybt, mørkt.

skjulende, dækkende.

passer (sig).

således.

dvs. hedde, kaldes.

da.

dvs. bersærk; vild og rasende kriger.

dvs. ful, rædsom.

Tog han nu flugten i stedet for at blive på slagmarken.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

slagordenen, kampposstillingen.

går.

befinder sig, står.

endnu.

faret.

styr, hold kurs.

dvs. bersærken; den vilde og rasende kriger.

ulykkelig færd.

allerede.

selvom.

også.

nuvel.

primsignet.

således.

her: musklen.

klippeflade; glat, flad sten.

hedensk dåb, navngivning på hedensk vis.

kriger, helt.

klar til at tage afsked med verden.

stolt, fortrinlig; mandig.

krigere, helte.

af sind.

sådan, således.

ligesom.

de døde.

bær (gl. imperativ pluralis).

sig (gl. imperativ pluralis).

straks, med det samme.

lindring.

i sorg; af forskrækkelse.

her: lovprisning.

begraver ham.

synge.

krigernes, heltenes.

banemand, drabsmand.

fandt (gl. præteritum pluralis).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. søstre.

krigerne, heltene.

gik (gl. præteritum pluralis).

personer fra den norske landsdel Hålogaland nord for Trondheim.

modige, tapre.

fordelte.

danskernes.

kongetrone, tronstol.

lystige af sind.

dvs. hans klinge kløvede ringbrynjer.

ligesom.

dvs. bragede.

her: huggede, slog.

dvs. hårdt.

krigernes, heltenes.

kredse af krigere, der står tæt sammen med skjoldene foran sig.

dvs. ægge (skarpe kanter).

modige, tapre.

sårene.

kampe på slagmarken.

byger.

krigerne, heltene.

hurtigt; bort.

krigere, helte.

tyndslidt.

her: været i brug.

hurtigt, i løbet af kort tid.

klogt, forsigtigt.

tildeler.

således.

holdt, sejrede.

dvs. flyede, flygtede.

dvs. søster.

således.

med magt.

dybt, mørkt.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

gå (gl. imperativ pluralis).

stolt; ædel.

endogså, endda.

magt.

styg, væmmelig.

ubehagelighed, plage.

slagmarkens.

våbenbroder, kampfælle.

kvæget, husdyrene.

lat., den tredje glæder sig (overs. GV); udtrykket stammer fra talemåden 'duobus litigantibus unus tertius gaudet': når to strides, glæder en tredje sig.

dvs. indholdet.

den kristne.

modtage på gæstfri vis.

raser (pluralis).

dvs. vennesæle, vellidte; venlige.

stemme.

fuld af harme, vrede.

her: gravhøj.

vent (gl. imperativ pluralis).

dvs. blund, øjeblik.

stemmerne.

uden syndsforladelse.

dø.

hastigt, hurtigt.

endda.

forunderlig, ejendommelig.

også.

også; tilmed.

i hemmelighed, i det skjulte.

gravhøj.

ganske.

lyder.

tidsalder.

krigernes, heltenes.

sprog.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. synge.

tidsalder.

lyder.

således.

brav; fortrinlig.

hedenskabets tidsalder.

da.

også.

mindedigte over en afdød.

heltekvad om hedninger eller hedenske forhold.

dybt, mørkt.

dvs. spyd (pluralis).

ypperlige.

dybt, mørkt.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

dybt, mørkt.

digtekunst, digtning.

mindedigte over en afdød.

opmuntrende, trøsterig.

(forstærkende fyldord, poetisk).

her: asernes sprog.

også.

da.

tilskynder ånder til at forsvinde ved besværgelse, jf. udtrykket 'mane i jorden'.

tilskynder til at komme, opfordrer til at komme.

slog ned med tordenkraft.

hedenskabets tidsalder.

mindedigte over en afdød.

dvs. sunget.

glemme.

det kristne navn, dvs. den kristne tro.

ligesom.

også.

tapper, modig.

hedenskabets tidsalder.

dvs. Håkon 1. Adalsteinsfostre og Christian August.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

fordøm, afsig dom.

således.

ganske sagte.

strengt, hårdt.

dvs. hed, opfyldt af følelse eller lidenskab.

anbragte i ring.

her: forgangne, gamle.

ridse, indgravere.

turen til.

ikke tale om.

tryllemidler.

afklaret, oplyst; forvandlet.

hurtigt, i løbet af kort tid.

tilsige at møde.

kælling.

kreds af konger.

dvs. ting, råd, forsamling.

kongemoder.

i sandhed, sandelig.

tryllemidler.

velsagtens, formodentlig.

også.

indvendigt og udvendigt, af ydre og i det indre.

dvs. moderens trolddom spænder skytternes buer; Gunhilds sønner er instrumenter for hendes hensigter.

nuvel.

personer fra den norske landsdel Numedal.

personer fra den norske landsdel Hålogaland nord for Trondheim.

personer fra den norske landsdel Trøndelag.

personer fra den norske landsdel Hordaland.

striler, fiskerne på kysterne omkring Bergen i Norge; kan også betegne hårdfør fisker i almindelighed.

høvdinge.

scepter.

da.

klemte sammen, knuget.

sværdet I truer med; at klappe på sværdet betyder at true med brug våbenmagt.

stemmen.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

således.

fodlænker.

Grundtvigs delvise fordanskning af det norrøne ord (brunaǫld) for den ældste tid i Nordens historie, hvor de døde ikke blev begravet men brændt.

gravhøjenes tidsalders, hvor de døde blev begravet i gravhøje.

forfædrene.

hedenske offerpræster; afgudsdyrkere.

frie mænd.

her: striden, kampen.

ligesom.

fodlænker.

mønt af ringe værdi.

her: ejendom af ringe værdi.

magt.

truede med våbenmagt.

dvs. udjage, jage bort.

i sandhed; sandelig.

dvs. ting, råd, forsamling.

gravhøjenes tidsalders, hvor de døde blev begravet i gravhøje.

krigere, helte.

her: listige personer, upålidelige hensigter.

her: begraves.

magten træder i stedet for loven; ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 5.025, og Grundtvig 1845, nr. 2.155.

Af hensyn til pladsen udelod Grundtvig otte strofer, i alt 128 vers. Disse er efter det bevarede manuskript indsat på rette plads i *Poetiske Skrifter*, bd. 4, s. 107-110.

værnede over, beskyttede.

magt.

magten.

rå magt.

hedenskabets tidsalder.

her: tildeltes.

også.

straks, med det samme.

for jer.

også.

ødelagde.

nådig.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

den sandfærdige beretning.

helt sikkert.

også selvom.

bemærkelsesværdigt.

kvindelig legekammerat.

kald (gl. imperativ pluralis).

bliv (gl. imperativ pluralis).

føl (gl. imperativ pluralis).

sku, betragt (gl. imperativ pluralis).

frist (gl. imperativ pluralis).

pral (gl. imperativ pluralis).

forfædrenes.

føl skam (gl. imperativ pluralis).

knæl (gl. imperativ pluralis).

lovpris (gl. imperativ pluralis).

pris, lovpris (gl. imperativ pluralis).

forunderlig, ejendommelig.

betingelser, vilkår.

da.

modvillige, vrangvillige.

da.

genstridige, hårdnakkede.

her: blev halshugget.

forunderligt, ejendommeligt.

kongens klippe.

dvs. oreved, brænde; brænde fra elletræ. Betydningen af verslinjen er uklar.

helt sikkert, bestemt.

drages i tvivl, betvivles.

dvs. fagre, smukke.

trone.

glæde ved kamp eller strid.

heltemod, store mod.

krigeriske slægter.

krigeriske natur.

søjler.

endnu.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

da.

høj alder.

så gammel, man går i barndom.

her: om det sted, hvor man skjuler sine følelser; egl. skrin eller lille æske.

åbnede, lukkede op.

endnu.

bestemt, sikkert.

primsignet.

heltemodige hånd.

åbnes, lukkes op.

sigter til fortællingen om kristendommens indførelse.

åbner, lukker op.

dvs. hellere.

vælge, foretrække.

dvs. kulde.

lidelse; prøvelse.

skamfølelser, skamfuldheds.

slægten efter kong Olav 2. og Olav 1. Tryggvason.

en luthersk formel, der skelner mellem Guds lov, som dømmes mennesket, og evangeliet, som er det glædelige budskab om, at Kristus har gjort en ende på loven for den, som tror, jf. Rom 10,4.

gav (gl. præteritum 2. person singularis).

magt, styrke.

således.

bemærk, læg mærke til.

personer fra den norske landsdel Trøndelag.

personer fra den norske landsdel Numedal.

bryllupsbord, især brugt om bordet, hvor brudeparret sidder.

berede sig til blodig kamp.

Martin Luthers tidsalder.

kriger, helt.

dvs. saga, historie.

bevidner, beretter.

braget; våbengnyet.

gudestemmen.

bevidner, beretter.

dvs. kobbersmed.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

mjød drukket som tegn på forsoning eller fredsslutning.

slægter af guder.

bevidner, beretter.

i højeste grad.

forunderlig, ejendommelig.

endnu, fortsat.

dvs. hal, kongsgård.

dvs. blinker, funkler.

her: tavse, stumme.

stemme.

højlydt, højrøstet.

også.

her: lovprisning.

dvs. udsynge, fremføre syngende.

dvs. kobberport.

den kongehal, hvori Geirrød sidder livløs og vogter over sine skatte.

indgyde ved toner.

skrøbelige, svage.

helt bestemt, sikkert.

lille klippestykke.

dvs. søstre.

dvs. fagre, smukke.

blod af en offergalt.

her: karret til opsamling af offerdyrets blod.

(forstærkende fyldord, poetisk).

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 3.251, og Grundtvig 1845, nr. 1.455.

afgjort, med sikkerhed.

klippe, fjeld.

hør (gl. imperativ pluralis).

(forstærkende fyldord, poetisk).

dvs. søstre.

udtrykke i toner.

hør (gl. imperativ pluralis).

lær (gl. imperativ pluralis).

fjant (gl. imperativ pluralis).

dødedanse; danse med døden.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

smyk, pynt (gl. imperativ pluralis).

klag (gl. imperativ pluralis).

græd (gl. imperativ pluralis).

vanskelige eller hårde vilkår.

udtrykker i toner.

også.

her: æggeskallen (på verdens æg).

fæstet med trolddom, holdt fast med trolddom.

salmesang.

afklaret; gennemlyst.

fornemme, smukke.

hovedalter.

sigter til Moses og Elias, der kommer til syne i forklarelse eller forvandling på bjerget, se f.eks. Matt 17,1-13. Ingen af de bibelsteder, som beskriver hændelsen, identificerer bjerget, men ifølge kristen tradition skete det på bjerget Tabor i Galilæa.

her: menneskets.

forstand, forståelse.

vindharpen, opkaldt efter Æolus.

dvs. kæerte, lys.

dvs. bly, genert.

skjuler.

sagaens slagmark.

gå (gl. imperativ singularis).

uden frygt, uden betænkelighed.

følgeskab; beskyttelse.

gå (gl. imperativ singularis).

dvs. udsyng, fremfør syngende.

skat, kostbarhed.

lidenskabelig.

vindharpen, opkaldt efter Æolus.

udtrykker i toner.

skabningens, menneskets.

udtrykker i toner.

her: menneskets.

modtagelighed.

gennemlyst.

selv hvis.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

udlægger.

del af en historisk indlæring; vandringsstaven for dem, der ønsker et historisk vidnesbyrd.

her: menneskets.

bevægelse.

allerede.

vidunderlig, underfuld.

lys.

dvs. kæerte, lys.

afgjort, absolut.

kriger, helt.

bestemt, helt sikkert.

da.

bedrog, narrede.

han er for mig.

vidunderlige, forunderlige.

tempel, gudehus.

vidunderlige vilkår.

higen, længsel.

kærlige, hengivne som en ven.

klippe, fjeld.

fortvivlet, dybt bedrøvet.

dvs. synge.

stemme; sprog.

lyder.

uforstået.

endnu.

sti, man let farer vild på.

dvs. datter.

brændende følelse, temperament.

her: spådom.

lyde.

den danske konges.

se, betragt.

formentlig en henvisning til Reinald Underbarnet.

billede.

gøre uskarpt.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

umådelig.

runer skrevet på sværdets greb.

giftdrage.

stamtavle, slægtsregister.

pyramiderne, fra ægypt. piromi; Grundtvig bruger her ifølge Helge Toldberg ordet som metafor for antikrist (se Toldberg 1950, s. 148 f.).

således.

kende til.

her: sangstemme.

dvs. udsynge, fremføre syngende.

står han som.

her: sværdet.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

dvs. synge.

omkranset af skyer.

giv lyd.

lyder tonende igennem.

dvs. hvælvede.

forsvarsvåbenet; sværdet.

dvs. synge.

dvs. synger.

fra alle sider.

modig.

bedrift, gerning.

udvikling.

forsvarsvåben; sværd.

dvs. omgiver med toner, med sang.

(hjælpeverbum, der viser poetisk eller tilstræbt gammeldags stil).

fjerbusken.

allerede.

vej.

høj alder.

dvs. lange som århundreder.

hvornår.

da.

hvornår.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

vintertid.

dvs. gennemklang, fyldte med klang eller toner.

kongetrone.

Danebod er et tilnavn til Thyra og betyder danskernes bod, dvs. hjælp eller støtte.

nogensinde.

da.

navnet på Olav 1. Tryggvasons langskib.

lyder.

Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Mau, Edvard (1879) *Dansk Ordsprogs-Skat*, bind 1-2. København
- Ermoldus Nigellus (1886) *Ermoldus Nigellus' Digt om Kong Haralds Daab, i metrisk Oversættelse*, overs. Hans Olrik. København
- Toldberg, Helge (1950) *Grundtvig symbolverden*, København